

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 24.1.2017 г.
COM(2017) 32 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

СЪГЛАСНО ЧЛЕН 25 ОТДФЕС

Относно напредъка към ефективно гражданство на ЕС за периода 2013-2016 г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Съгласно член 25 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) Комисията е длъжна на всеки три години да изготвя доклад до Европейския парламент, Съвета и Икономическия и социален комитет относно прилагането на разпоредбите (от част втора от Договора) относно недискриминацията и гражданството на Съюза¹. Настоящият осми доклад, представен съгласно член 25 от ДФЕС, обхваща периода от **1 януари 2013 г. до 30 юни 2016 г.**²

В настоящия доклад се прави преглед на разпоредбите от част II от ДФЕС относно гражданството на Съюза, недискриминацията, свободното движение и пребиваване на територията на държавите членки, правото на гражданите на Съюза да избират и да бъдат избирани на местни избори и на изборите за Европейски парламент в държавата членка, на територията на която пребивават, правото на консулска закрила, правото на гражданите да подават петиции до Европейския парламент и правото им да отправят жалби до Омбудсмана. Докладът придружава Доклада за гражданството на ЕС — Укрепване на правата на гражданите в Съюз на демократична промяна.

2. НЕДИСКРИМИНАЦИЯ НА ОСНОВАНИЕ ГРАЖДАНСТВО (ЧЛЕН 18 ОТ ДФЕС)

С член 18 от ДФЕС³ се забранява дискриминацията на основание гражданство в областите, обхвати от приложението на Договорите⁴.

В решението по делото *Rüffer*⁵ Съдът на Европейския съюз (наричан по-нататък „Съдът“) поясни, че членове 18 и 21 от ДФЕС (относно свободното движение) не допускат национална правна уредба, съгласно която при съдебни производства пред съдилищата на определена териториална единица на държава членка правото да се ползва език, различен от официалния език на държавата, се предоставя само на нейните граждани, живеещи в тази териториална единица.

3. БОРБА С ДИСКРИМИНАЦИЯТА, ОСНОВАНА НА ПОЛА, РАСАТА ИЛИ ЕТНИЧЕСКИЯ ПРОИЗХОД, РЕЛИГИЯТА ИЛИ УБЕЖДЕНИЯТА, НАЛИЧИЕТО НА ФИЗИЧЕСКО ИЛИ УМСТВЕНО УВРЕЖДАНЕ, ВЪЗРАСТТА ИЛИ СЕКСУАЛНАТА ОРИЕНТАЦИЯ (ЧЛЕН 19 ОТ ДФЕС)

3.1. Въведение

Член 19 от ДФЕС гласи, че ЕС може да приема необходимите мерки за борба с дискриминацията, основана на пола, расата или етническия произход, религията или

¹ Годишните доклади относно прилагането на Хартата на основните права на Европейския съюз включват актуална информация за напредъка по отношение на правата, свързани с гражданството на Съюза.

² Решенията на Съда на Европейския съд, постановени след 30 юни 2016 г., ще бъдат отчетени в следващия доклад по член 25 от ДФЕС.

³ Вж. също така член 21, параграф 2 от Хартата на основните права.

⁴ Тази разпоредба не засяга специалните разпоредби, съдържащи се в Договорите.

⁵ Дело C-322/13, *Grauel Rüffer*. Делото е свързано с използването на немски език пред граждански съдилища в италианската провинция Болцано.

убежденията, наличието на физическо или умствено увреждане, възрастта или сексуалната ориентация⁶.

През януари 2014 г. Комисията представи съвместен доклад⁷ относно прилагането на Директивата за расовото равенство⁸ и Директивата за равно третиране в областта на заетостта⁹. Тя заключи, че всички държави членки са транспонирали директивите, че основните оставащи предизвикателства са свързани с повишаване на осведомеността относно въведената защита и подобряване на изпълнението и практическото прилагане на директивите и подчерта, че засилването на ролята на националните органи по въпросите на равенството може да е от решаващо значение в тази връзка.

През май 2015 г. Комисията представи доклад¹⁰ за прилагането на Директивата за равенство между половете¹¹ по отношение на достъпа до стоки и услуги. В доклада бе заключено, че всички държави членки са предприели мерки за транспониране на Директивата, за въвеждане на процедурите и определяне на органите за нейното изпълнение и че основното предизвикателство е да се определи как държавите членки гарантират, че техните административни и съдебни органи и органи по въпросите на равенството осигуряват на практика систематично пълна защита на жертвите.

През декември 2015 г. Комисията публикува списък с действия за постигане на напредък във връзка с равенството на лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните лица (ЛГБТИ)¹².

Комисията подкрепя равното третиране на ромите — най-голямото етническо малцинство в ЕС. През 2013 г. по инициатива на Комисията Съветът прие препоръка относно ефективни мерки за интегриране на ромите в държавите членки¹³.

Комисията публикува годишни доклади за оценка относно прилагането на Рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите¹⁴, изготвяни въз основа на информация от всяка държава членка, неправителствени организации (НПО), международни организации и Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA).

⁶ Вж. също така член 21, параграф 1 от Хартата на основните права.

⁷ COM(2014) 2 final.

⁸ Директива 2000/43/ЕО относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход (ОВ L 180, 19.7.2000 г., стр. 22).

⁹ Директива 2000/78/ЕО за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите (ОВ L 303, 2.12.2000 г., стр. 16).

¹⁰ COM(2015) 190 final.

¹¹ Директива 2004/113/ЕО относно прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа до стоки и услуги и предоставянето на стоки и услуги (ОВ L 373, 21.12.2004 г., стр. 37).

¹² http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/lgbti_actionlist_en.pdf

¹³ Препоръка на Съвета от 9 декември 2013 г. относно ефективни мерки за интегриране на ромите в държавите членки (2013/C 378/01).

¹⁴ В последния доклад (COM(2016) 424 final от 27.6.2016 г.) за пръв път се представя преглед на мерките, предприети от държавите членки в отговор на Препоръката на Съвета относно ефективни мерки за интегриране на ромите в държавите членки от 9 декември 2013 г.

3.2. Развитие на съдебната практика

В три решения Съдът тълкува Директивата за равно третиране в областта на заетостта в смисъл, че тя се прилага към забраната за дискриминация, основана на сексуалната ориентация и понятието за физическо или умствено увреждане.

В решението по делото *Acsept*¹⁵ Съдът е заключил, че с публичното изявление на „шеф“ на футболен клуб, че никога не би наел хомосексуален играч, може да се създаде *prima facie* презумпция за дискриминация, основана на сексуалната ориентация. За да се обори тази презумпция, футболният клуб в качеството си на работодател не е бил длъжен да докаже, че е наемал лица с определена сексуална ориентация, тъй като това изискване може да накърни правото на зачитане на личния живот, но е можело например да се позове на разпоредби за равенство в своята политика на наемане на работа или категорично да се дистанцира от изявлението.

В решението по делото *Kaltoft*¹⁶ Съдът е отказал да приеме, че правото на ЕС би могло да се тълкува в смисъл, че утвърждава като общ принцип забраната за дискриминация на основание затлъстяване в областта на заетостта и упражняването на занятие. При все това понятието за физическо или умствено увреждане в Директивата за равно третиране в областта на заетостта трябва да се тълкува в смисъл, че състоянието на затлъстяване на работник представлява „увреждане“, когато това състояние води до ограничения, произтичащи по-специално от трайни физически, умствени или психични недъзи, които при взаимодействие с различни пречки могат да затруднят пълноценното и ефективно участие на съответното лице в професионалния живот наравно с останалите работници.

Освен това в решението по делото *Nikolova*¹⁷ Съдът е приел, че забраната за основаната на етнически произход дискриминация в Директивата за расовото равенство би могла да се използва за защита на ищец, който не е от ромски произход, когато въпросната мярка засяга както лица от ромски произход, така и други лица, които живеят в същия район и са засегнати от мярката.

4. ГРАЖДАНСТВО НА СЪЮЗА (ЧЛЕН 20, ПАРАГРАФ 1 ОТДФЕС)

4.1. Въведение

В член 20 отДФЕС се предвижда, че всяко лице, което притежава гражданство на държава — членка на ЕС, е също и гражданин на Съюза. Гражданството на Съюза се добавя към националното гражданство, а не го замества. Макар че всяка държава членка сама определя условията за придобиване и загубване на нейното гражданство, при надлежно спазване на правото на Съюза¹⁸, предоставянето на гражданство на дадена държава членка води и до предоставяне на гражданството на ЕС и произтичащите от него права, които могат да се упражняват навсякъде в Съюза. Поради това Комисията счита, че държавите членки следва да използват своя прерогатив за предоставяне на гражданство в дух на лоялно сътрудничество, както се изисква в Договорите.

¹⁵ Дело C-81/12, *Asociația ACCEPT* („Becali“).

¹⁶ Дело C-354/13, *Kaltoft*.

¹⁷ Дело C-83/14, *Chez*.

¹⁸ Дело C-135/08, *Rottmann*.

В този контекст Комисията проучи националните „схеми за инвеститори“, с които се предоставят граждански права на гражданите на трети държави в замяна на инвестиции. Повечето държави членки са въвели схеми, които позволяват на инвеститори, които не са граждани на ЕС, да пребивават на тяхната територия.

Комисията се намеси по отношение на една държава членка, която предоставяше гражданство на инвеститори с единственото условие да правят инвестиции. Тази държава членка измени своята схема, като добави изискване за реално пребиваване на територията ѝ за срок от една година преди получаване на гражданство¹⁹. Комисията води диалог с друга държава членка, която предоставя гражданство с единственото изискване да се правят инвестиции.

През периода, обхванат в настоящия доклад, Комисията разгледа 14 жалби, 56 писма/индивидуални запитвания, 23 въпроса и 7 петиции от Европейския парламент в тази област, свързани основно с информация за това как се получава гражданство на дадена държава членка и естеството на гражданството на ЕС. Те също така касаеха въпроса как държавите членки следва да упражняват своята компетентност за предоставяне на гражданство при надлежно спазване на правото на ЕС.

4.2. Развитие на съдебната практика

В решението по делото *Alokpa*²⁰ Съдът посочи, че граждани на трети държави, които действително упражняват родителските права по отношение на дете с гражданство на ЕС, могат да пребивават със своето дете в приемащата държава членка по силата на член 20 от ДФЕС, ако отказът за пребиваване би лишил гражданина на ЕС от възможността действително да упражнява най-съществената част от правата, които му предоставя статутът на гражданин на Съюза.

5. ПРАВО НА СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ И ПРЕБИВАВАНЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ (ЧЛЕН 20, ПАРАГРАФ 2, БУКВА А) И ЧЛЕН 21 ОТ ДФЕС)

5.1. Въведение

Съгласно член 20, параграф 2, буква а) и член 21 от ДФЕС гражданите на Съюза имат право свободно да се движат и да пребивават на територията на държавите членки при условията и в границите, предвидени от Договорите и от мерките, приети за тяхното прилагане.

Повечето граждани гледат на това право като на една от основните ползи от членството в ЕС²¹. Огромното мнозинство европейци във всички държави — членки на ЕС, считат, че свободното движение на хора в рамките на ЕС води до ползи за икономиката на тяхната държава²².

През 2015 г. над 15 милиона граждани на ЕС са живеели или работели в държава от ЕС, различна от държавата, на която са граждани. Много по-голям брой граждани на ЕС са

¹⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-14-18_en.htm

²⁰ Дело C-86/12, *Alokpa и други*.

²¹ 57 % от респондентите на стандартно проучване на Евробарометър № 83, май 2015 г.

²² 71 % от респондентите на експресно проучване на Евробарометър № 430 относно гражданството на ЕС, октомври 2015 г.

посетили временно други държави членки във връзка с празници, приятелски и семейни посещения и по служебни въпроси.

През периода, обхванат от настоящия доклад, Комисията разгледа 613 жалби на граждани, 309 писма/индивидуални запитвания, 75 въпроса и 46 петиции от Европейския парламент относно упражняването на правото на свободно движение. Много от тях бяха свързани с правото на влизане и пребиваване на граждани на трети държави, които са членове на семейството на граждани на ЕС (условия за издаване на визи и карти за пребиваване, допълнителни формалности), и условията, при които гражданите на ЕС могат да упражняват своето право на свободно движение.

Мобилните граждани на ЕС, които се сблъскват със случаи на неправилно прилагане на правото на ЕС, могат да получат помощ от мрежата за решаване на проблеми в рамките на вътрешния пазар (SOLVIT)²³, която бе създадена с цел бързо реагиране и намиране на решения на национално равнище. В периода 2013—2015 г. SOLVIT разгледа 979 случая, свързани със свободното движение на хора²⁴.

Гражданите на ЕС могат също така да се възползват от портала на Комисията Europe Direct²⁵ (Центъра за връзка Europe Direct — EDCC), който предоставя на европейските граждани обща информация относно ЕС и съвети във връзка с правата на гражданите на Съюза. През периода, обхванат от настоящия доклад, EDCC получи общо 14 549 запитвания относно свободното движение на хора.

5.2. Развитие на съдебната практика

Съдът даде тълкувания на правото на свободно движение в редица неотдавнашни решения. По-специално той поясни по-подробно как правото на свободно движение се прилага в определени случаи, касаещи икономически неактивни граждани на ЕС, граждани на ЕС, търсещи работа, и граждани на трети държави, които са членове на семейството на гражданин на ЕС.

5.2.1 Достъп на икономически неактивни граждани на ЕС до обезщетения и/или социално подпомагане

В решението си по дело **Brey**²⁶ Съдът постанови, че правото на ЕС допуска национални разпоредби, съгласно които предоставянето на социални помощи на икономически неактивен гражданин на ЕС се обвързва с изпълнение на условията за предоставяне на право на пребиваване в приемащата държава членка, установени в Директивата за свободното движение²⁷. При все това съгласно въпросната директива държавите членки са длъжни да демонстрират известна степен на финансова солидарност, особено в случай на временни трудности, и поради това да не отказват *автоматично* социални помощи на граждани на ЕС, които се сблъскват с временни трудности, *докато*

²³ SOLVIT е услуга, която се предоставя от националните администрации навсякъде в ЕС и ЕИП. Националните центрове на SOLVIT проучват жалби на гражданите и си сътрудничат посредством онлайн база данни, за да помагат на гражданите да решат своите проблеми безплатно и по извънсъдебен път.

²⁴ http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/solvit/index_en.htm

²⁵ https://europa.eu/european-union/contact_bg

²⁶ Дело C-140/12, *Brey*.

²⁷ Член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2004/38/ЕО относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки (Директива за свободното движение).

пребивават законно в друга държава членка. Приемащата държава членка трябва да отчете всички обстоятелства по конкретния случай, за да прецени дали неактивният гражданин на ЕС е станал неприемлива тежест за нейната система за социално подпомагане.

В решението по делото *Dano*²⁸ Съдът разгледа случая на икономически неактивен гражданин на ЕС, който не изпълнява условията, определени в Директивата за свободното движение (притежаване на достатъчно средства), за да претендира за право на пребиваване при пристигането си на територията на приемащата държава членка. Съдът постанови, че в тази ситуация национална разпоредба, която не допуска предоставянето на специални парични обезщетения, независещи от вноски и представляващи социални помощи, на граждани на други държави членки, е в съответствие с правото на ЕС. За да се определи дали икономически неактивен гражданин на ЕС притежава достатъчно средства, имущественото положение на всяко лице следва да бъде проучено конкретно, без да се отчитат социалните обезщетения, за които се претендира.

5.2.2 Достъп на търсещи работа лица до социално подпомагане

В решението си по делото *Alimanovic*²⁹ Съдът постанови, че търсещи работа лица от една държава членка, които са работили в друга държава членка в продължение на по-малко от година и след това неуспешно са търсили работа през следващите шест месеца, запазват своя статус на работници за не по-малко от шест месеца — като през този период те получават равно третиране и имат право на социално подпомагане. След този период приемащата държава членка може да прекрати изплащането на такива обезщетения, без да извършва индивидуална проверка.

В решението по делото *García-Nieto*³⁰ Съдът поясни, че търсещи работа лица от други държави членки могат да бъдат изключени от кръга на лицата с право на социално подпомагане през първите три месеца от търсенето на работа, без да се извършва индивидуална проверка, освен ако преди това са работили в приемащата държава членка (лица, търсещи работа за първи път).

5.2.3 Пребиваване на граждани на трети държави, които са членове на семейството на граждани на ЕС, в приемащата държава членка

Съдът поясни някои конкретни аспекти на правото на пребиваване в приемащата държава членка на граждани на трети държави, които са членове на семейството на гражданин на ЕС.

В решението по делото *Aloka*³¹ Съдът посочи, че граждани на трети държави, които действително упражняват родителските права по отношение на дете с гражданство на ЕС, могат да пребивават със своето дете в приемащата държава членка по силата на член 21 от ДФЕС, при положение че гражданинът на Съюза отговаря на условията, определени в Директивата за свободното движение.

²⁸ Дело C-333/13, *Dano*, вж. точки 78—79.

²⁹ Дело C-67/14, *Alimanovic*.

³⁰ Дело C-299/14, *García-Nieto и други*.

³¹ Дело C-86/12, *Aloka и други*.

В решението по делото *McCarthy*³² Съдът постанови, че държава членка не може да изисква от гражданин на трета държава, който е член на семейството на гражданин на ЕС и притежава карта за пребиваване, издадена от друга държава членка³³, да получи виза преди да влезе на нейната територия.

5.2.4 Пребиваване на граждани на трети държави, които са членове на семейството на гражданин на ЕС, в държавата членка, на която е гражданин този гражданин на ЕС

Съдът поясни по-подробно условията, съгласно които граждани на трети държави, които са членове на семейството на гражданин на ЕС, могат се възползват от *производно* право на пребиваване в държавите членки, на които са граждани съответните граждани на ЕС, когато гражданите се връщат с член на своето семейство, след като действително и ефективно са упражнили своето право на свободно движение.

В решението по делото *S u G*³⁴ Съдът постанови, че граждани на ЕС, които пребивават в държавата членка, на която са граждани, но редовно пътуват до друга държава членка по причини, свързани с работата, попадат в обхвата на член 45 от ДФЕС и следователно упражняват своето право на свободно движение като работници. Гражданин на трета държава, който е член на семейството, получава производно право на пребиваване в държавата членка на произход на гражданин на ЕС, който пребивава в тази държава членка, но редовно пътува до друга държава членка по работа, ако отказът да се предостави такова право би обезкуражил пътуващия гражданин на ЕС да упражнява ефективно правото си на свободно движение като работник.

В решението по делото *O u B*³⁵ Съдът постанови, че когато гражданите упражняват своето право на свободно движение съгласно член 21 от ДФЕС, тяхното „ефективно пребиваване“ в приемащата държава членка поражда при връщането им производно право на пребиваване (въз основа на член 21 от ДФЕС) за гражданина на трета държава, с когото живеят като член на семейството. По принцип това е в сила, когато гражданинът на ЕС и гражданинът на трета държава, който е член на семейството, са пребивавали в приемащата държава членка поне три месеца съгласно условията, определени в Директивата за свободното движение³⁶, и по този начин са развили или укрепили своя семеен живот в тази държава.

5.2.5 Пребиваване на бивши членове на семейства на граждани на ЕС

Съдът също така се произнесе по дела за развод между граждани на ЕС и граждани на трети държави, които са пребивавали в държава членка. В решението по делото *Singh*³⁷ гражданин на ЕС е напуснал приемащата държава членка преди образуването на делото за развод, докато гражданинът на трета държава е останал. Съдът е постановил, че последният запазва правото си на пребиваване само когато то е съществувало към

³² Дело C-202/13, *McCarthy*.

³³ Като по този начин изпълнява условията, определени в Директивата за свободното движение.

³⁴ Дело C-457/12, *S u G*.

³⁵ Дело C-456/12, *O u B*.

³⁶ Членове 7 или 16 от Директивата за свободното движение.

³⁷ Дело C-218/14, *Singh*.

момента на образуване на делото за развод. Това тълкуване бе потвърдено в решението по делото *NA*³⁸.

5.2.6 *Отказ да се признаят имена на мобилни граждани на ЕС*

В решението по делото *Bogendorff von Wolffersdorff*³⁹ Съдът постанови, че отказът на германските органи да признаят свободно избрани собствени имена и фамилното име, придобити законно в Обединеното кралство от лице с двойно германско и британско гражданство, но които включват няколко благороднически титли, представлява ограничение на свободата на движение и пребиваване в ЕС. При все това Съдът прие, че в този случай ограничението би могло да бъде обосновано със съображения за обществен ред, ако то е подходящо и необходимо, за да се гарантира принципът на равенство пред закона (в Германия), и представи подробни насоки, за да може националният съд да претегли фактите и закона.

5.3. Действия на Комисията

5.3.1 *Подкрепа за държавите членки и гражданите*

Комисията разработи няколко инструмента за информиране на гражданите и националните органи относно правата на свободно движение и тяхното правилно упражняване. По-специално тя стартира **инструмент за електронно обучение**, за да помогне на националните администрации, работещи с граждани на ЕС, да разберат и прилагат по-добре правилата за свободно движение⁴⁰.

През 2014 г. Комисията прие Съобщението, озаглавено „Подпомагане на борбата на националните органи срещу злоупотребите с правото на свободно движение“⁴¹, и *Наръчник за предприемане на действия при предполагаеми фиктивни бракове между граждани на ЕС и граждани на трети държави в контекста на правото на ЕС в областта на свободното движение на гражданите на ЕС*⁴², чиято основна цел е да се подпомогнат националните органи в борбата срещу потенциалните злоупотреби с правото на свободно движение.

Комисията също така продължи да работи с експерти от държавите членки в рамките на своята **експертна група относно правото на свободно движение на хора**, така че да се определят трудностите и да се пояснят въпросите, свързани с тълкуването на правото на ЕС относно свободното движение на гражданите на ЕС, както и да се споделя информация относно злоупотреби и измами и да се обменят най-добри практики.

През 2013 и 2014 г. в две проучвания беше оценено как правилата на ЕС относно свободното движение се прилагат в практиката и тяхното въздействие на местно равнище⁴³, а през февруари 2014 г. беше проведена конференция, на която беше

³⁸ Дело C-115/15, *Secretary of State for the Home Department/NA*.

³⁹ Дело C-438/14, *Bogendorff von Wolffersdorff*.

⁴⁰ Инструментът ще бъде достъпен на всички официални езици. Националните администрации също така ще могат да добавят информация, която считат за уместна, по отношение на своите национални правила.

⁴¹ COM(2014) 604 final.

⁴² SWD(2014) 284 final.

⁴³ Оценка на правилата на ЕС относно свободното движение на гражданите на ЕС и членовете на техните семейства и на практическото изпълнение на тези правила (октомври 2013 г.), http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/evaluation_of_eu_rules_on_free_movement-final_report.pdf
Оценка на въздействието от свободното движение на гражданите на ЕС на местно равнище (януари 2014 г.) http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/dg_just_eva_free_mov_final_report_27.01.14.pdf

обсъдено въздействието на мобилността в ЕС на местно равнище и бяха обменени най-добри практики⁴⁴.

През ноември 2013 г. Комисията публикува Съобщение относно *свободното движение на граждани на ЕС и техните семейства: пет действия за промяна*⁴⁵, в което се поясняват правата и задълженията във връзка със свободното движение, определят се условията и ограниченията съгласно правото на ЕС и се разглеждат опасения, изразени от някои държави членки. Петте действия са проектирани да подпомогнат държавите членки в прилагането на правото и инструментите на ЕС, така че да се използва пълният им потенциал, включително чрез пълното използване на структурните и инвестиционните фондове на ЕС.

През 2013 г. Комисията публикува лесна за използване информация в тази област в *Свободата да се движите и да живеете в Европа: Наръчник за вашите права като гражданин на ЕС*⁴⁶.

5.3.2 Въпроси във връзка с прилагането на правата на свободно движение

Комисията продължи активно да гарантира ефективното транспониране на правата на свободно движение от всички държави членки. Тя определи и повдигна редица въпроси, които повечето държави членки поясниха или решиха чрез изменение на своето законодателство, или се ангажираха да направят това.

Към края на 2013 г. Комисията бе приключила процедури за нарушение срещу четири държави членки⁴⁷. През 2014 и 2015 г. пет други държави⁴⁸ приеха ново законодателство. Комисията продължава да води диалог с тях, за да се гарантира, че ще се намери правилно решение на нерешените въпроси.

Основните въпроси, повдигнати в процедурите за нарушение, се отнасят до правото на влизане и пребиваване на граждани на трети държави, които са членове на семейството на граждани на ЕС, включително съпрузи или партньори от един и същи пол⁴⁹, по-специално условията за издаване на визи и карти за пребиваване на членове на семейството, които са граждани на държави извън ЕС, и материалните и процесуалните гаранции срещу експулсиране на граждани на ЕС.

Комисията продължи своята дейност за спазването на правата на гражданите на ЕС за недискриминация и премахване на пречките пред свободното движение, като в една държава членка случаят бе свързан с признаването на лични имена, придобити или променени съгласно законодателството на друга държава членка. През 2014 г. Белгия прие нов закон за изменение на нейния Граждански кодекс в отговор на отправените от Комисията забележки. С него се позволява на родителите да дадат на новородено или осиновено дете фамилното име на бащата, на майката или и на двамата

Комисията продължава да следи прилагането на правилата за свободно движение и работи със съответните държави членки за преодоляване на нерешените въпроси.

⁴⁴ <http://ec.europa.eu/justice/events/intra-eu-mobility-2014/>

⁴⁵ COM(2013) 837 final.

⁴⁶ http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/guide-free-mo-2013_bg.pdf

⁴⁷ Кипър, Италия, Малта и Испания.

⁴⁸ Белгия, Германия, Полша, Швеция и Обединеното кралство.

⁴⁹ Вж. също така годишния доклад относно прилагането на Хартата на основните права.

5.3.3 Други действия или инициативи на Комисията за улесняване на упражняването на правата на свободно движение⁵⁰

а) Улесняване на свободното движение на официални документи

На европейците, които живеят в друга държава от ЕС или просто желаят да се възползват от право или да изпълнят задължение в друга държава от ЕС, може да им се наложи да представят официален документ. След като през 2013 г. Комисията представи предложение⁵¹, през 2016 г. беше приет *Регламент (ЕС) 2016/1191 за подобряване на движението на официални документи*.

б) Улесняване на живота на трансграничните семейства

*Регламентът относно наследяването*⁵², приет през 2012 г. и приложим от 17 август 2015 г., опростява наследяването в международен план (т.е. наследяване с трансгранични елементи: например ако починалото лице е живеело в държава, различна от държавата му на произход, или е разполагало с имущество в няколко държави, или пък наследниците на починалия живеят в друга държава). В Регламента се определя отговорната държава членка, която трябва да се занимае с наследяването, приложимото национално законодателство, изпълнението и доказателствената база в рамките на Европейския съюз посредством европейското удостоверение за наследство. През 2014 г. Комисията прие Регламент⁵³ за изпълнение на Регламента относно наследяването посредством изготвянето на редица формуляри, и по-специално формуляра за европейското удостоверение за наследство.

Що се отнася до развода и законната раздяла, Регламентът, с който се определя правилата на коя държава следва да се прилагат при международен развод или законна раздяла⁵⁴, понастоящем се прилага в 16 държави членки. Регламентът беше приет през 2010 г. в контекста на засилено сътрудничество между 14 държави членки⁵⁵. Литва се присъедини, считано от 2014 г.⁵⁶, а Гърция — считано от 2015 г.⁵⁷ Гражданите,

⁵⁰ Не всички действия, обхванати от настоящия раздел, представляват прилагане на разпоредбите на част II от ДФЕС. При все това те се посочват в настоящия раздел, защото всички те улесняват упражняването на правата на свободно движение.

⁵¹ COM(2013) 228 final.

⁵² Регламент (ЕС) № 650/2012 относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство (ОВ L 201, 27.7.2012 г., стр. 107).

⁵³ Регламент за изпълнение (ЕС) № 1329/2014 на Комисията за изготвяне на формулярите, посочени в Регламент (ЕС) № 650/2012 на Европейския парламент и на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство (ОВ L 359, 16.12.2014 г., стр. 30).

⁵⁴ Регламент (ЕС) № 1259/2010 на Съвета относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла (ОВ L 343, 29.12.2010 г., стр. 10).

⁵⁵ Белгия, България, Германия, Испания, Франция, Италия, Латвия, Люксембург, Унгария, Малта, Австрия, Португалия, Румъния и Словения.

⁵⁶ Решение 2012/714/ЕС на Комисията за потвърждаване участието на Литва в засиленото сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла (ОВ L 323, 22.11.2012 г., стр. 18).

⁵⁷ Решение 2014/39/ЕС на Комисията за потвърждаване участието на Гърция в засиленото сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла (ОВ L 23, 28.1.2014 г., стр. 41).

живеещи в тези 16 държави членки, могат да избират дали приложимото право при техен развод или законна раздяла да бъде правото на държавата, в която имат или последно са имали обичайно местопребиваване, на държавата, на която е гражданин единият от съпрузите, или на държавата, в която се провежда производството за развод или законна раздяла.

Що се отнася до брачните дела и делата, свързани с родителската отговорност, през 2014 г. Комисията прие доклад за оценка на прилагането на т. нар. Регламент „Брюксел Па“⁵⁸, след почти 10 години на прилагане. Като следваща стъпка в тази посока на 30 юни 2016 г. Комисията предложи промени по Регламент „Брюксел Па“ с цел подобряване на правилата на ЕС за защита на деца в контекста на трансгранични спорове относно родителска отговорност, свързани с упражняването на родителски права, правото на лични отношения и отвлечането на деца. Очаква се предложените промени да намалят разходите и да доведат до по-ефикасни производства съгласно по-ясни правила⁵⁹. Комисията също така публикува актуализиран Практически наръчник за граждани и практикуващи юристи относно прилагането на този Регламент, с който се определя съдилищата на коя държава членка следва да разгледат развод, законна раздяла или унищожаване на брака и дела, свързани с родителската отговорност, като например упражняването на родителски права, правото на лични отношения и отвлечането на деца, в трансгранична ситуация⁶⁰.

Що се отнася до семейната медиация, през 2015 г. Комисията създаде раздел в европейския портал за електронно правосъдие, насочен към трансгранична семейна медиация. Целта на този раздел е да се насърчи използването на медиация.

в) Повишаване на ефективността на правата на свободно движение за работниците

През април 2014 г. беше приета Директива за подобряване на упражняването на правата на работниците⁶¹, след като през април 2013 г. Комисията представи предложение⁶². Съгласно тази Директива държавите членки са длъжни да гарантират, че един или повече органи на национално равнище отговарят за предоставяне на консултации и осигуряване на подкрепа и съдействие на работници мигранти от ЕС, включително търсещи работа лица, във връзка с упражняването на техните права. Държавите членки също така могат да разширят компетентността на тези органи, така че да бъдат обхванати всички граждани на ЕС, които упражняват своето право на свободно движение. Освен това целта е да се подобри достъпът до всеобхватна и актуална информация на национално и европейско равнище относно правата на мобилните работници.

⁵⁸ Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, 23.12.2003 г., стр. 1).

⁵⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-2359_en.htm

⁶⁰ http://ec.europa.eu/justice/civil/files/brussels_ii_practice_guide_bg.pdf

⁶¹ Директива 2014/54/ЕС относно мерки за улесняване на упражняването на правата, предоставени на работниците в контекста на свободното движение на работници (ОВ L 128, 30.4.2014 г., стр. 8).

⁶² COM(2013) 236 final.

Освен това приемането на Директивата относно преносимостта на допълнителните пенсионни права⁶³ през април 2014 г. представлява важна стъпка за опазването на допълнителните пенсионни права на лица, които упражняват своето право на свободно движение.

След като бе представено предложение на Комисията⁶⁴, през април 2016 г. бе приет нов Регламент относно EURES⁶⁵. Неговата цел е да се осигури лесен достъп на работниците и работодателите до всички европейски свободни работни места и заявленията за работа/автобиографии онлайн (порталът EURES), ясна информация за това къде и как да се намери работа в други държави от ЕС и услуги за минимална подкрепа при търсенето на работа. Освен това се цели подобряване на обмена на информация между държавите членки относно дефицита и излишъка на пазара на труда, за да се подпомогне по-добре координирано намиране на съответствия в рамките на ЕС.

Директивата за осигуряване на изпълнението на Директивата относно командироването на работници⁶⁶ осигури нови и подсилени инструменти за борба и санкциониране в случай на заобикаляне на правилата, измами и злоупотреби. В нея се разглеждат проблемите, породени от някои дружества, и повишената способност на държавите членки да наблюдават условията на труд и да прилагат правилата. На 8 март 2016 г. Комисията представи предложение за директива за изменение на Директивата относно командироването на работници⁶⁷ с цел улесняване на предоставянето на услуги в трансграничен план в условията на лоялна конкуренция и зачитане на правата на командированите работници, които са наети в една държава членка и са изпратени да работят временно в друга държава от техния работодател, по-специално като се гарантира справедливо заплащане и равни условия между командированите и местните дружества в приемащата държава.

Въз основа на предложение на Комисията⁶⁸ бе създадена европейска платформа⁶⁹ за противодействие на недеклаирания труд в различните му форми и на погрешно декларирания труд, свързан с недеклаирания труд, включително на фиктивната самостоятелна заетост. Платформата бе стартирана на 27 май 2016 г. Нейните дейности могат да включват разработване на споделени определения и общи понятия, обмен на основани на факти добри практики, взаимно обучение, обмен на персонал и съвместни инспекции на трансгранично равнище.

⁶³ Директива 2014/50/ЕС относно минималните изисквания за повишаване на мобилността на работниците между държавите членки чрез подобряване на придобиването и запазването на допълнителни пенсионни права (ОВ L 128, 30.4.2014 г., стр. 1).

⁶⁴ COM(2014) 6 final.

⁶⁵ Регламент (ЕС) 2016/589 относно европейска мрежа на службите по заетостта (EURES), достъп на работниците до услуги за мобилност и по-нататъшно интегриране на пазарите на труда и за изменение на регламенти (ЕС) № 492/2011 и (ЕС) № 1296/2013 (ОВ L 107, 22.4.2016 г., стр. 1).

⁶⁶ Директива 2014/67/ЕС относно командироването на работници в рамките на предоставянето на услуги (ОВ L 159, 28.5.2014 г., стр. 11).

⁶⁷ COM(2016) 128 final.

⁶⁸ COM(2014) 221 final.

⁶⁹ Решение 2016/344/ЕС за създаването на европейска платформа с цел да се засили сътрудничеството за противодействие на недеклаирания труд (ОВ L 65, 11.3.2016 г., стр. 12).

6. ПРАВО НА ГРАЖДАНИТЕ НА СЪЮЗА ДА ИЗБИРАТ И ДА БЪДАТ ИЗБИРАНИ В МЕСТНИ ИЗБОРИ И В ИЗБОРИ ЗА ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ (ЧЛЕН 20, ПАРАГРАФ 2, БУКВА Б) И ЧЛЕН 22 ОТДФЕС)

6.1. Въведение

Съгласно член 20, параграф 2, буква б) и член 22 отДФЕС всички граждани на Съюза, пребиваващи в държава членка, на която не са граждани, имат правото да избират и да бъдат избирани в избори за Европейски парламент, както и в местни избори в държавата членка, в която пребивават, при същите условия като гражданите на тази държава.

Комисията отговори на 32 жалби, 71 писма/индивидуални запитвания, 58 въпроса и 13 петиции от Европейския парламент по тези въпроси, най-вече във връзка с „лишаването от изборителни права“ и с изборителните права на лица с увреждания. „Лишаване от изборителни права“ в този контекст възниква в някои държави членки, които лишават своите граждани от правото да гласуват в национални избори, след като са пребивавали в чужбина, включително в друга държава членка, за определен период от време. В съответствие с това тези граждани не могат да участват в никакви национални избори, било то в своята родна държава или в държавата членка, в която пребивават.

6.2. Развитие на съдебната практика

В решението по делото *Delvigne*⁷⁰ Съдът бе помолен да проучи дали има противоречие с европейското право, ако френски гражданин, осъден за тежко престъпление, бъде лишен за постоянно от своето право да гласува в европейски избори. Решението бе основано на предишна съдебна практика, по-специално решението по делото *Eman u Sevinge*⁷¹, в което бе постановено, че държавите членки сами определят кой има право на глас, но при това трябва да спазват правото на ЕС, включително общите му принципи. Съдът поясни, че националните правила, с които се урежда провеждането на европейски избори, трябва да бъдат в съответствие с Хартата на основните права, включително член 39, параграф 2 от нея, който гарантира правото на гражданите на ЕС да гласуват в европейски избори. Съдът постанови, че в конкретния случай отнемането на граждански права е пропорционално с оглед на сериозността на извършеното от лицето престъпление и факта, че френското законодателство позволява на гражданите да кандидатстват за възстановяване на техните права да гласуват и в този смисъл се позволява да се направи такова заключение.

6.3. Промени във връзка с правата на глас и действия, предприети от Комисията

През периода, обхванат от настоящия доклад, настъпиха значими промени по отношение на правото на гражданите на ЕС да избират и да бъдат избирани в местни избори и в изборите за Европейски парламент.

⁷⁰ Дело C-650/13, *Delvigne*.

⁷¹ Дело C-300/04, *Eman u Sevinge*.

6.3.1 Насърчаване на системата на „водещи кандидати“ за длъжността председател на Комисията и предприемане на мерки във връзка с последствията от лишаването от изборителни права

На 12 март 2013 г. Комисията публикува *Препоръка относно подобряване на демократичността и ефикасността на провеждането на изборите за Европейски парламент*⁷² в контекста на Договора от Лисабон, като така бе укрепена ролята на Парламента по отношение на Комисията⁷³. Европейските политически партии бяха призовани да номинират кандидати за длъжността председател на Комисията.

Два месеца преди изборите за Европейски парламент през 2014 г., Комисията публикува *предварителен доклад*⁷⁴ *относно прилагането на нейната Препоръка*, като извърши преглед на своята препоръка, че европейските и националните политически партии следва да определят преди изборите своя кандидат за длъжността председател на Комисията и да представят програмата на кандидата, и отбеляза, че шест европейски политически партии са предприели действия във връзка с Препоръката.

Паралелно с това Комисията продължи да работи с експерти от държавите членки в своята *експертна група относно изборителните права*, за да се гарантира безпроблемно провеждане на изборите за Европейски парламент през 2014 г., по-специално чрез обмен на данни и разработване на ИТ инструменти за предотвратяване на двойното гласуване от страна на граждани на ЕС на тези избори.

В *Доклада относно изборите за Европейски парламент през 2014 година*⁷⁵ бе подчертано, че пряката връзка между резултатите от изборите и избора на председател на Комисията е спомогнала да се укрепи демократичната легитимност на новата Комисия.

На 11 ноември 2015 г. Парламентът представи законодателна инициатива⁷⁶ за интегриране на системата на „водещи кандидати“ (*Spitzenkandidaten*) в изборителното право на ЕС.

През януари 2014 г. Комисията прие *Препоръка за предприемане на действия за преодоляване на последиците от лишаването от изборителни права на граждани на Съюза, упражняващи правото си на свободно движение*⁷⁷.

6.3.2 Въпроси във връзка с прилагането на правото на гражданите на ЕС да избират и да бъдат избирани

За да се гарантира, че граждани на ЕС, които не са граждани на приемащата държава членка, могат да създават политически партии или да стават техни членове в тази държава, Комисията продължи започнатите процедури за нарушение срещу седем

⁷² Препоръка 2013/142/ЕС относно подобряване на демократичността и ефикасността на провеждането на изборите за Европейски парламент (ОВ L 79, 21.3.2013 г., стр. 29).

⁷³ Член 17, параграф 7 от ДЕС предвижда Парламентът да избира председателя на Комисията въз основа на предложение от Европейския съвет, в което трябва да се вземат предвид резултатите от изборите за Европейски парламент.

⁷⁴ COM(2014) 196 final.

⁷⁵ COM(2015) 206 final.

⁷⁶ Резолюция на Европейския парламент от 11 ноември 2015 г. относно реформата на изборителното право на Европейския съюз (P8_TA(2015)0395 – 2015/2035(INL)).

⁷⁷ Комисията наблюдава промените в тази област. В някои държави членки обсъждането все още е в ход.

държави членки, които не позволяват това. В три от тези случаи процедурите бяха приключени, след като държавите членки представиха задоволителни пояснения на съществуващата правна рамка⁷⁸ или приеха ново законодателство⁷⁹. Все още са в ход процедури срещу четири държави членки⁸⁰.

7. ПРАВО НА ЗАКРИЛА ОТ ДИПЛОМАТИЧЕСКИТЕ И КОНСУЛСКИТЕ ВЛАСТИ (ЧЛЕН 20, ПАРАГРАФ 2, БУКВА В) И ЧЛЕН 23 ОТДФЕС)

7.1. Въведение

Съгласно член 20, параграф 2, буква в) и член 23 отДФЕС гражданите на ЕС имат правото да се ползват на територията на трета страна, в която държавата членка, на която те са граждани, няма представителство, от закрилата на дипломатическите и консулските власти на всяка държава членка при същите условия като гражданите на тази държава. Гражданите на ЕС са по-слабо запознати с това право, отколкото с други права, свързани с гражданството на Съюза⁸¹.

През периода, обхванат от настоящия доклад, Комисията разгледа четири жалби, десет писма/индивидуални запитвания и три въпроса от Европейския парламент по този въпрос. Те бяха свързани с издаването на временни документи за пътуване с цел връщане у дома, липсата на консулска закрила или случаи на дискриминационна консулска закрила.

7.2. Промени в областта на консулската закрила

През 2015 г. Съветът прие *Директива за улесняване на консулската закрила на непредставени граждани на Съюза в трети държави*⁸², в която се установяват ясни и задължителни правила за сътрудничество и координация между консулските органи на държавите членки, за да се гарантира, че непредставени граждани на Съюза в трети държави могат да се възползват от недискриминационна консулска закрила от други държави членки. Държавите членки трябва да транспонират Директивата до 1 май 2018 г.

През 2015 г. Комисията създаде *експертна група относно консулската закрила* с цел да се обсъди прилагането на член 23 отДФЕС и на Директивата и да се обменят най-добри практики с експерти от държавите членки.

ЕС и трети държави се договориха по няколко двустранни споразумения⁸³, които съдържат *клаузи за съгласие за консулска закрила*, за да се осигури пълното зачитане на правото на непредставени граждани на Съюза да се възползват от недискриминационна консулска закрила.

⁷⁸ Гърция.

⁷⁹ Испания и Словакия.

⁸⁰ Чешката република, Латвия, Литва и Полша.

⁸¹ Експресно проучване на Евробарометър № 430 относно гражданството на ЕС.

⁸² Директива (ЕС) 2015/637 на Съвета от 20 април 2015 г. относно мерките за координация и сътрудничество за улесняване на консулската закрила на непредставени граждани на Съюза в трети държави и за отмяна на Решение 95/553/ЕО (ОВ L 106, 24.4.2015 г., стр. 1).

⁸³ Наред с други, с Афганистан, Австралия, Канада, Куба и Нова Зеландия.

8. ПРАВО НА ГРАЖДАНЕТЕ НА ЕС ДА ОТПРАВЯТ ПЕТИЦИИ ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДА СЕ ОБРЪЩАТ КЪМ ЕВРОПЕЙСКИЯ ОМБУДСМАН (ЧЛЕН 20, ПАРАГРАФ 2, БУКВА Г) И ЧЛЕН 24, ПАРАГРАФ 2, 3 И 4 ДФЕС)

8.1. Въведение

В член 20, параграф 2, буква г) и член 24, параграф 2, 3 и 4 ДФЕС се посочват други права, съгласно които гражданите на ЕС могат да се обръщат към институциите на ЕС, включително правото да отправят петиции до Европейския парламент и правото да се обръщат към Европейския омбудсман. Всеки гражданин на Съюза може да се обръща писмено към всяка от институциите, органите, службите или агенциите на един от официалните езици на ЕС⁸⁴ и да получава писмен отговор на същия език⁸⁵.

8.2. Право на петиции до Европейския парламент

Съгласно член 24, параграф 2 от ДФЕС гражданите на Съюза имат право да подават петиции до Европейския парламент на всеки от езиците на Договорите по въпроси, които ги засягат, и да получават отговор на същия език. През първата половина на 2016 г. Комисията по петиции към ЕП получи 779 петиции. През 2015 г. Комисията по петиции към ЕП получи 1400 петиции, което представлява понижение в сравнение с получените 2714 петиции през 2014 г. и 2891 през 2013 г. Най-често срещаните въпроси, по които се отправят петиции, са в областта на правосъдието и основните права, включително гражданство на Съюза и свободно движение, следвани от въпроси във връзка с околната среда и вътрешния пазар.

От 2014 г. насам е достъпен „уебпортал за петиции“⁸⁶, който позволява лесно подаване на петиции онлайн. Порталът също така позволява на гражданите да заявят онлайн подкрепа за отворени петиции, обявени за допустими. Този онлайн процес доведе до намаляване на броя петиции наполовина чрез въвеждане на въпроси за предварителна проверка на допустимостта на петициите.

8.3. Право на обръщане към Европейския омбудсман

Съгласно член 24, параграф 3 от ДФЕС гражданите на Съюза имат право да се обръщат към Европейския омбудсман, който разглежда жалби на гражданите във връзка с институциите, органите и агенциите на ЕС. Проблемите варират от спорове, произтичащи от договори, до нарушенията на основните права, липса на прозрачност при вземането на решения и отказване на достъп до документи.

През периода, обхванат от настоящия доклад, службата на Омбудсмана регистрира 6506 жалби и започна работа по 953 случая. Във всяка от трите години огромната част от жалбите е свързана с предполагаема липса на прозрачност. Изпълняването на предложенията на Омбудсмана се повиши от 80 % през 2013 г. на 90 % през 2014 г. Службата на Омбудсмана помогна на над 63 300 граждани в тригодишния период чрез започване на разследвания, отговори на искания за информация или предоставяне на съвети в нейния интерактивен онлайн наръчник.

⁸⁴ Вж. член 55, параграф 1 от ДЕС.

⁸⁵ Тази разпоредба се прилага във всички институции, органи, служби или агенции на Съюза в съответствие с тяхната дейност.

⁸⁶ <https://petiport.secure.europarl.europa.eu/petitions/en/main>

През 2013 и 2014 г. тази основна дейност по разглеждане на жалби бе допълнена от стратегически разследвания по собствена инициатива, чиято цел бе да бъдат от полза за възможно най-много граждани, като бяха проучени въпроси, които изглеждат по-скоро системни, отколкото изолирани случаи. Разследванията бяха насочени към начина, по който функционира Европейската гражданска инициатива (2013 г.), прозрачност в преговорите относно Трансатлантическо партньорство за търговия и инвестиции (2014 г.), прозрачност при провеждането на тристранните срещи (2015 г.) и др.

9. ЕВРОПЕЙСКА ГРАЖДАНСКА ИНИЦИАТИВА (ЧЛЕН 24 ОТДФЕС; ЧЛЕН 11, ПАРАГРАФ 4 ОТДЕС)

Съгласно член 11, параграф 4 от Договора за Европейския съюз (ДЕС), който се прилага чрез Регламент (ЕС) № 211/2011, един милион или повече граждани от поне седем държави членки могат да се обединят и да приканят Комисията да представи подходящо предложение в рамките на правомощията ѝ по въпроси, за които гражданите считат, че за целите на прилагането на Договорите е необходим правен акт на Съюза.

От влизането в сила на Регламент № 211/2011 насам бяха стартирани 36 инициативи⁸⁷ по различни теми и организаторите са събрали приблизително шест милиона изявления за подкрепа. Три инициативи успяха да достигнат прага от един милион подписи:

- с инициативата „Право на вода“ (Right2Water)⁸⁸ се призовава за законодателство, с което се отстоява правото на хората на достъп до питейна вода и канализация и се насърчава осигуряването на вода и канализация като основни обществени услуги за всички. В съобщение от март 2014 г.⁸⁹ Комисията се ангажира да предприеме поредица от мерки в отговор на исканията на организаторите;
- с инициативата „Един от нас“⁹⁰ ЕС се призовава да сложи край на финансирането на научни изследвания, които включват унищожаване на човешки ембриони. На 28 май 2014 г. Комисията прие съобщение⁹¹, в което обяснява, че не възнамерява да представи законодателно предложение, тъй като настоящата правна рамка на ЕС се счита за подходяща; както и
- с инициативата „Спрете вивисекцията“⁹² се призовава за законодателство за прекратяване на изпитването върху животни. На 3 юни 2015 г. Комисията прие съобщение⁹³, с което се ангажира да предприеме редица стъпки за постепенното премахване на изпитването върху животни.

⁸⁷ Регистър на Европейската гражданска инициатива (ЕГИ); <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=bg>

⁸⁸ *Водата и санитарно-хигиенните условия са човешко право! Водата е обществено благо, а не стока!* (регистър на ЕГИ); <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/successful/details/2012/000003>

⁸⁹ COM(2014) 177 final.

⁹⁰ *Един от нас* (регистър на ЕГИ); <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/finalised/details/2012/000005/it>.

⁹¹ COM(2014) 355 final.

⁹² *Спрете вивисекцията* (регистър на ЕГИ); <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/successful/details/2012/000007>

⁹³ COM(2015) 3773 final.

Комисията извърши преглед на прилагането на Регламента и на 31 март 2015 г. прие доклад⁹⁴, в който бе заключено, че ЕГИ е напълно функционална. Признава се, че могат да се направят подобрения по инструмента, така че да е по-лесен за използване и по-достъпен за гражданите. Комисията се ангажира да продължи да наблюдава и обсъжда редица въпроси, свързани с ЕГИ, в тясно сътрудничество и координация с различни заинтересовани страни и институции и да подобрява инструмента.

⁹⁴ COM(2015) 145 final.